

Delavska Pravica

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.—, ~ Cena: za 1 mesec Din 5.—, za četrt leta Din 15.—, za pol leta Din 30.—; za inozemstvo Din 7.— (mesečno) — Oglasi: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo Delavskega zbora, Miklošičeva cesta 21, I. nad. Telefon 2265. — Štev. čekovnega računa 14.900

Tako ne gre več dalje...

Nad 2000 rudarskih žen zahteva kruha in dela

V rudarskih revirjih že dalj časa kraljuje beda in glad. Ostala javnost si borbe za obstanek naših rudarjev in njihovih družin niti prav ne more predstavljati. Samo tedaj, kadar izbruhne kje na dan, piše dnevno časopisje o tem par kolon, in zopet je vse pozabljeno. Rešitve ni...

Po močnih protestih v Zagorju so sledile demonstracije žen v Hrastniku in zadnje dni v Trbovljah. V petek, dne 30. junija t. l. se je zbralo pred rudniško kolonijo in glavno pisarno na Vodah več kot 2000 žen z otroki in na miren način zahtevalo pomoči. Rudarskega delavstva se polašča obup. Vedno večje število brezposelnih, in tisti, ki imajo še delo, ne zaslužijo niti za vsakdanji kruh. V juniju so mogli storiti samo 11 šihotov, 19 dni pa so bili doma. Zaslužki niso dosegli niti borih 200 do 300 Din mesečno, kar je premalo za hrano enega samca, kaj šele številnih rudarskih družin.

Možje se borijo, dokazujejo, pošiljajo deputacije na najrazličnejša mesta in prosijo pomoči. Toda nič. Vse ostaja pri starem. In živi

vendar ne pojdejo pod zemljo. Da podprejo v tej strašni borbi za golo življenje svoje može rudarje, so stopile na plan tudi žene in mladina. Vsaj teh bi se naj usmili, ako že ne mož. Saj je vendar življenje par desetisočev delavskih družin, državljanov, več vredno, nego samo suhi gospodarski interesi. Gre za živ organizem, ki propada in izumira.

Žene so poslale deputacijo k rudniškemu ravnatelju, ki je sicer obljubil vso pomoč. Nato je sprevod odšel k županu, ki tudi obljubil, da bo vse storil, kar je v njegovih močeh. Med drugim je predlagal, naj bi se ukinile kuhinje za brezposelne in tako našlo vsaj nekaj sredstev za prehrano otrok. Žene pa so seveda to gladko odklonile.

Naj ne bodo klci in prošnje bednih rudarskih žena zaman. Uredi naj se že vendar vprašanje dobav in naročil premoga od strani države. Ako ne gre drugače, naj se TPD socializira in naj jo prevzame država. Te borbe, ki uničujejo tisoče rudarjev in njihovih družin, naj bo konec. Saj je to v interesu vsega našega gospodarstva kakor tudi države same. —

ska skladnica ni prejela subvencije v znesku pol milijona od banske uprave, je razumljivo dovolj s kakimi težavami se mora boriti obstoječe rudarsko zavarovanje. Po proračunu dravske banovine 1933/34 je za rudarsko zavarovanje zopet določeno 300.000 Din. Ker pa ni finančnih možnosti za izplačilo že prejšnje subvencije, je malo verjetno, da se bo moglo realizirati drugo.

Reciprocitetne pogodbe

Velike važnosti za zavarovanje samo, kakor zavarovane so reciprocitetne pogodbe z drugimi državami. Tako so sedaj sklenjene z Nemčijo, Avstrijo in Italijo. Za nas pride praktično najbolj v poštev Nemčija. Tam imamo mnogo delavcev-rudarjev, zaposlenih v nemških premogokopih. V nekoliko manjši meri pride v poštev Avstrija. Zahtevati je, da se slične pogodbe čimprej uveljavijo s Francijo, Belgijo in Holandsko. Posebno s Francijo bi se to moralo izvesti čimprej, saj smo vendar z njo v bolj prijateljskih odnosih, nego s katerokoli drugo državo, s katero smo doslej sklepali te pogodbe. Prav to velja tudi za Češko, s katero se pa sicer faktično reciprociteta že izvaja.

Aktive in pasive

Izmed vseh krajevnih bratovskih skladnic, ki jih je 15 po številu, je bilo aktivnih v letu 1932. oziroma, da so svoje izdatke krile samo sedem.

Med najbolj pasivnimi je Bratovska skladnica v Ravnah in sicer znaša njena pasiva 31.81%, pravtako so pasivne tudi Jesenice in sicer za 9.88%. Med najbolj aktivnimi pa je krajevna Bratovska skladnica v Laškem in sicer znaša njen prebitek 72.83%.

Zdravstvene razmere

Zelo zanimive so ugotovitve, ki jih citira poslovno poročilo Glavne bratovske skladnice za leto 1932. glede raznih obolenj. Pri tem pade v oči, da vlada v naših kovinskih kakor rudarskih revirjih tuberkuloza. Zanimivo je to, da jo imajo Jesenice več nego Trbovlje. Tako je ugotovljen odstotek tuberkuloze na Jesenicah z 2.6%, v Trbovljah pa 1.8%.

Sicer so po svoji legi Jesenice vendar bolj zdrav kraj kot Trbovlje in tudi zaslužki so razmeroma boljši, nego trboveljskih rudarjev. Morda vpliva na to delo v posameznih obratih? Mogoče je tudi to, da se na Jesenicah bolj in hitreje poslužujejo oboleli zdravljenja kot v Trbovljah. Vsekakor bi bilo važno ugotoviti vzroke, ki pri tem prihajajo v poštev. Največji odstotek tuberkuloze pa je v Guštanju in sicer za 6.8%. Tedaj ne vladajo naravnost obupne razmere samo v rudarskih revirjih, marveč tudi drugod.

Naše rudarsko in kovinarsko zavarovanje

Kriza zavarovanja

Kriza, ki je zajela vse panoge gospodarstva, se prav posebno opaža pri rudarskem zavarovanju. Ogromne redukcije in upokojitve so položaj le še zaostrele in poslabšale. Ker so vsled redukcij le preveč padali zavarovani prispevki, je ministrstvo za šume in rude 24. marca 1932 zvišalo prispevke na 12% od kategorijskih zaslužkov z veljavnostjo od 1. aprila 1932 dalje. To povišanje je zadelo predvsem pasivne krajevne bratovske skladnice. Do izenačenja prispevkov, ki ga je predlagala lanska glavna skupščina za vse bratovske skladnice pa ni prišlo, ker na ta predlog ministrstvo za šume in rude ni pristalo.

Pokojninsko zavarovanje

Pokojninsko zavarovanje, ki se najtežje bori, da obdrži ravnovesje, je bilo mogoče ohraniti le na ta način, da so se, kakor je že navedeno, zvišali prispevki in ponovno revidirale pokojnine, priznane v času od 1. januarja 1925 do vključno 31. decembra 1929. Rudarsko glavarstvo je po nalogu ministrstva ugotovilo, da postopek Glavne bratovske skladnice ni bil pravilen, ker je vzela za pod-

lago pri upokojitvi po čl. 44. in 45. določene kategorijske zaslužke. Upokojenci pa niso bili vseh pet let razvrščeni v te kategorije in seveda tudi niso plačevali po teh členih določene prispevke. Vsled tega je morala Glavna bratovska skladnica vse te pokojnine revidirati. Gotovo je, da so bile zato pokojnine znatno nižje. Vsled tega je ta določba težko zadela veliko število upokojencev, saj so se znižale pokojnine skoraj za tretjino. Že itak težke razmere, v katerih so živeli ti upokojenci, so se s tem poslabšale in prav nobene upanja ni na izboljšanje. Še več. Po novem pravilniku so se jim ponovno odmerile pokojnine in vsled znižanja kategorijskih prispevkov le-te zopet znižale. Tako vidimo, da mora vsa bremena sanacije oziroma, da se zavarovanje sploh vzdrži, nositi aktivno in upokojeno članstvo. Gotovo je, da take rešitve niso socialne in ne ustvarjajo pri delavstvu baš dobre vere in zaupanja v zavarovanje.

Zaostanki in subvencije

Če ugotovimo, da sta državna rudnika Zabukovca in Velenje zaostala s plačevanjem prispevkov, ki so bili delavstvu odtegnjeni, za 2 milijona dinarjev, kakor tudi, da Bratov-

Statistika članstva

Zavarovanih je bilo koncem leta 1932. 10.286 članov. Izpadlo jih je v tem letu 1306.

Od teh je bilo polnopravnih članov 7162, izpadlo jih je 586 upravičencev, zakonskih drugov pa je bilo 14.568, izpadlo 852.

Vsega skupaj je bilo zavarovanih 36.686 oseb. Izpadlo jih je 2368.

Nezgodnikov je bilo 426 in je število v tem letu prirastlo za 33 novih nezgodnikov.

Upokojecev je bilo po starih pravilih 954 in jih je izpadlo 67. Po novih pravilih pa je bilo upokojecev 1973 in je to število v tem letu prirastlo za 369 novih članov.

Dohodki in izdatki posameznih panog

Bolniške blagajne so imele dohodkov 9.704.387 Din. Izdatkov pa 10.027.108 Din. Primanjkljaj je tedaj znašal 322.721 Din.

Nezgodna blagajna je imela dohodkov 2.578.659 Din, izdatkov pa 3.399.253 Din. Primanjkljaj je znašal 820.593 Din. Ker je že prejšnje leto nezgodna blagajna zaključila s primanjkljajem in so izdatki na nezgodnih rentah zbog številnih nezgod naraščali, so bili prispevki sklepom glavne skupščine dne 7. junija 1932 zvišani od 1. maja 1932 dalje od 2 na 3% kategorijskega zaslužka za nevarnostni odstotek 100. V letu 1932. se je tudi izvršila revizija nezgodnikov, ki je za gospodarstvo te blagajne prinesla prihranka 68.000 Din. Kljub temu pa je bilo poslovanje zaključeno z znatnim primanjkljajem, kakor smo ga že navedli. Skupno premoženje nezgodne blagajne se je zopet znižalo in to od 5.966.236 Din na 5.145.683 Din.

Dohodki pri pokojninski blagajni so znašali 13.128.277 Din, izdatki pa 13.028.105 Din. Tako da je tedaj pokojninska blagajna zaključila svoje poslovanje v letu 1932 z malenkostnim prebitkom 100.082 Din. Čistega premoženja ima pokojninska blagajna 15 milijonov 773.852 Din.

Med drugimi je zanimiva ugotovitev, koliko so povprečno na leto prejeli pokojnine upokojeenci po starih in novih pravilih. Tako je znašala pokojnina po starih pravilih za člana 81.33 Din, za vdovo 33.08 Din, za siroto 12.46 Din. Po novih pravilih za člana 5456.24 Din, za vdovo 2439.16 Din, za siroto 920.29 Din, za sorodnika 1340 Din. Staroupokojeenci so prejeli posebne doklade iz pokrajinsko-pokojninskega sklada za Slovenijo. In sicer znašajo te doklade povprečno na leto za upokojenca z ženo in otroki 2484 Din, za vdovo 1255 Din, za siroto (enojno) 450 Din, za siroto (dvojno) 1230 Din.

Zobozdravstvena sklada, ki sta do sedaj uvedena samo na Jesenicah in v Mežici, beležita dohodkov 202.451 Din, izdatkov pa 193.364 Din. Prebitek je tedaj znašal 9086 dinarjev.

Sklad za podpiranje brezposelnih rudarjev in topilničarjev je imel dohodkov 494.484 Din, izdatkov pa 589.344 Din, tako da je znašal primanjkljaj 94.860 Din. Pri tej veliki brezposelnosti v rudarskih revirjih, kakor železni industriji s slučajem katastrofe na Jesenicah v marcu leta 1932. je tako brezposelno zavarovanje brezpomembno. Treba bi bilo pristopiti k učinkovitejšim ukrepom, ki bi v resnici mogli to težko rano ozdraviti. Ne gre za to, da brezposelni prejme podporo, marveč za to, da dela in si z delom služi svoj kruh. Ker sredstva iz tega brezposelnega sklada niso bila zadostna, se je pri Krajevni bratov-

ski skladnici na Jesenicah ustanovil še poseben sklad za podpiranje brezposelnih. Ta sklad je predvsem pomagal podpirati delavce in njih svoje pri KID na Jesenicah, ko je postalo v mesecu marcu 1932 vse delavstvo brez dela.

Rapidno padanje članstva

Da moremo prav razumeti katastrofalno nazadovanje rudarskega zavarovanja je treba pogledati, kako so se kretali aktivno zavarovani člani-upokojeenci in nezgodniki v teku zadnjih osmih let. Zelo porazna je postavka, ki ugotavlja, da je od leta 1924. padlo število aktivnih članov od 16.721 na 10.286. Število aktivnih članov je tedaj padlo za 6335 članov. Samo od leta 1931. na 1932. je padlo število aktivnih članov za 1306. Staroupokojeencev je bilo v letu 1924. 1518, skupno z vdovami in sirotami 3748. Le-ti so padli in sicer do leta 1932. člani na 954, skupno z vdovami in sirotami pa na 2280 članov. Zato pa so občutno porastli novoupokojeenci in sicer od leta 1925., ko je bilo članov 216, skupno z vdovami in sirotami pa 369 na v letu 1932. 1973 članov, skupno z vdovami in sirotami pa 2982. Člani so tedaj do leta 1932. porastli za 1757, skupno z vdovami in sirotami pa za 2613. Ze tu se opazi ogromno nesorazmerje, padec aktivnega članstva za eno

tretjino, na drugi strani pa ogromno in stalno naraščanje upokojeencev.

Tudi pri nezgodnikih gre število stalno navzgor, tako jih je bilo v letu 1924. 83, skupno z vdovami in sirotami 165, kateri so do leta 1932. porastli na 426 članov, skupno z vdovami in sirotami pa na 699. Razumljivo je, da v takem položaju nobeno zavarovanje, pa naj ima še večjo rezervo, in to je popolnoma brez njih, ne more prebroditi težav, ki se mu stavljajo nasproti.

Sanacija je nujno potrebna

V tem slučaju gre predvsem za učinkovita sredstva, ki pa so možna le iz subvencij države in banovine in povišanja prispevkov od strani delodajalcev. Delavstvo pri sedanjih plačah sploh ne prenese več nobenega povišanja.

Le na ta način bo zavarovanje vzdržalo bremena, ki se mu nalagajo, sicer bo šlo rapidno navzdol in mu pozneje tudi subvencije ne bodo več pomagale. Iz zdravstvenih, kakor naredno-gospodarskih razlogov je tedaj nujno, da se pristopi k boljši in bolj učinkoviti rešitvi tega vprašanja, kakor je to storil novi rudarski pravilnik. O tem, kako naj se to izvrši, je bilo že dovolj predlogov in nasvetov. Želimo le, da naj bi jih vsi odločujoči dobro proučili, upoštevali in izvedli. Jože Rozman.

Nova naredba za borze dela

V »Službenem listu« kr. banske uprave z dne 28. junija 1933 je izšla zopet nova naredba ministra za socialno politiko o spremembah in dopolnitvah »naredbe o izvajanju« »uredbe« o organizaciji posredovanja dela z dne 10. avgusta 1928. To je sedaj že četrta »naredba« k prvotni uredbi, ki jo je izdal minister za socialno politiko leta 1927. Prva naredba je bila izdana kot že zgoraj rečeno leta 1928, druga leta 1932, tretja in četrta pa v letu 1933.

Če si predočimo prvotno uredbo, kakor vse štiri pozneje izdane naredbe o navodilih-dopolnitvah in spremembah, vidimo, da nismo prišli v pogledu posredovanja dela in dajanja pomoči brezposelnim do nikakih bistvenih sprememb, čeprav nas razmere uče, da sedanja ureditev posredovanja dela in dajanja brezposelnih podpor ni v skladu z razmerami in potrebami časa. Vse naredbe se v glavnem bavijo z organizacijo in upravo borz dela ter uvažajo vedno večji birokratizem. Vsa pažnja se posveča le poslovanju in upravi, medtem ko se od prvotnih nalog »borz dela« vedno bolj oddaljuje.

Mnogo se je že govorilo, pisalo in razpravljalo za preosnovo skrbstva za brezposelne v naši državi. Vsa besedičenja na tozadevnih razpravah pa niso rodila najmanjšega uspeha. Pač pa je vsaka tozadevna razprava rodila nove nebstvene spremembe, katerih je sedaj že toliko, da se v njih nihče več ne spozna. Če hočemo danes ugotoviti pravilnost ene ali druge določbe prvotne uredbe, moramo imeti pred seboj kar štiri naredbe, ki ena drugo spreminjajo. Preprostu delavcu je s tem vpogled v organizacijo in upravo borz dela sploh nemogoč. Če že ni nobenega resnega smisla za tako reorganizacijo borz dela, ki bi vprašanje posredovanja dela in skrbstvo za brezposelne uredila v smislu duha in razmer, potem naj ostané vsaj pri tem, kar je.

Vsekakor je potrebno, da ministrstvo izda enotno »naredbo« k prvotni uredbi. Za tako naredbo naj se da »Borzam dela« prožnost in možnost, da bodo vsaj nekoliko služile svojemu pravemu namenu. Zlasti pa je treba odstraniti in temeljito očistiti birokratizem v upravi in poslovanju borz dela. Razmere nas pa vsak dan bolj uče, da je nujno treba pristopiti k temeljiti ureditvi in izvedbi brezposelnega zavarovanja. Borze dela pa naj postanejo samo in res prave borze dela. -o-

Nemčija na mednarodni konferenci dela v Ženevi

Odkar obstoja v Nemčiji fašistična delovna fronta, ki jo vodi dr. Ley, se je bistveno spremenilo stališče vodstva nemškega delavstva do ostalega delavskega sveta, kar se je jasno pokazalo v Ženevi na konferenci za delo. Delavska grupa ni hotela potrditi mandata dr. Leya iz istih razlogov, vsled katerih zavrača vsako leto tudi italijanske fašistovske delegate, ker so fašistična vodstva imenovana in ne izvoljena od članstva. To je šlo dr. Leyu na živce. Prisiljen je bil zapustiti konferenco. Zbral je nemške novinarje in jim dal intervju, v katerem je sramotil delavsko delegacijo predvsem ameriških držav z idioti in drugimi grdimi izrazi. Dejal je, da bi ga bilo strah, če ne bi imel okrog sebe nemške delegacije.

Proti temu nič kaj korektnemu napadu je takoj protestirala krščanska strokovna internacionala (Serrariens) kakor tudi poedini delegati marksističnih sindikatov. Dr. Ley je prejel odgovor! Izgleda, da je Mussolinijevim in Hitlerjevim fašistom le do prirejanja škandalov. Kajpada sta prejela zastopnika krščanskih in marksističnih delavcev, ki sta bila tudi v nemški delegaciji, nekaj dni nato zelo nehvaležno plačilo od uzurpatorskega režima z razpustom soc. demokratske stranke in krščanskih strokovnih organizacij. Vse to nam pravi, da krščansko delavsko gibanje, ki sloni na demokratski osnovi, nima obstoja v nobenem diktatorskem režimu!

Poročila z delavskih bojišč

Rudarji

Trbovlje. TPD je 1. julija razglasila, da se bo ta teden 3 dni praznovalo. V tem času se bo samo delno obratovalo na odkopih premoga za produkcijo. Pri tem delu pa so zaposleni vedno le eni in isti, dostikrat boljše situirani rudarji in zelo malo pridejo v poštev oni, ki so najbolj potrebni. Ker s temi večnimi praznovanji ni mogoče več izhajati, so se žene rudarjev dne 1. in 2. julija zbrale pred rovi in ne puste nikogar na delo. Zene lačne in obupane so se odločile straziti rove vse do tedaj, da družba spremeni sedanjo prakso praznovanja. Zene odločno zahtevajo, da se poveča število delovnih dni. Ravnateljstvu so predložile tozadevno spomenico, v kateri poudarjajo, da se bodo za obstanek svojih družin borile do skrajnosti. Kakšno stališče bodo k temu zavzeli družba in odločujoči činitelji, ni znano. Nase mnenje je, da je mera stradanja rudarskega življa polna in je potreba nujne pomoči. Rudar in njegova žena sta bila mirna dokler je bilo še vsaj nekaj zaslužka, ko pa človek nima več možnosti, da se preživi, se bo vsakdo boril za to, kar potrebuje. Saj beda rudarjev traja že neprenehoma tretje leto in ni čudno če nastanejo med lačno maso stvari, ki so za vso javnost škandalozne. Igračkanje z objubami se gotovo prej ko slej mašuje. O nadaljnjem razvoju bomo objektivno poročali.

Trbovlje. Hud udarec delavstvu cementne tovarne. Nepričakovano je vodstvo tovarne delavstvu razglasilo, da se bo v nadalje delalo mesečno le 12 delavnikov in to samo šest ur dnevno. Tako bodo delavci prejeli samo 2/3 dosedanje plače. Prepričani pa smo, da bo to veljalo precej časa, posebno če pomislimo, da ima tovarna v rezervi izdelanega in pripravljenega velike množine cementa. Vemo, da je tega kriva na eni strani slaba gradbena sezona, vemo pa tudi, da se radi zastaja denarnega prometa in pomanjkanja denarja tovarne in vsa industrija ustavlja in tako prihaja v katastrofo vse gospodarstvo. V tej tovarni bo lačnih zopet 135 delavcev in njihove družine. Udarec pa bo tem hujši, ker so bile že plače pri 8-urnem delu in se je delalo ves teden tako nizke, da so pri kvalificiranih delavcih dosegli dnevno komaj Din 40. Kakor vidimo se brezposelnost in beda delavstva vedno večja in kriza vedno bolj zastruje, komu gre delavstvo nasproti, si ni na jasnem, ve samo to, da mu preti lakota.

Zagorje. Po naših revirjih, je čim dalje večja stiska. Dela se vsak mesec manj. V zadnji periodi, smo imeli samo pet delovnih dni. Kako bo v tem mesecu, še ni nič gotovega. Sliši se, da bomo delali več dni, toda delavec tega ne verjame, ker ve, da je v tem le tolažba! Če bi razni gosposode samo malo pogledali v skrajno mizerno stanje rudarjev, pa bi kmalu spoznali, da med rudarje prihaja zavest, da so ljudje, in kot taki zahtevajo dela in jela, ne pa samo obljube in tolažbe! Delavstvo je sito obljub, lačno dejanj! To se opaža zlasti v zadnjem času po revirjih! Kajti lakota je huda in ta se je že začela. Priča nam so nešteta obolenja na tuberkolozi, kajti nezadostna hrana je največji in glavni vzrok bolehanju delavstva in njihovih družin! Rudarju dela in poštenega zaslužka, da si lahko privoščijo zadosti tečne hrane, ne pa koruzni zdrob brez masti in pa črno kavo!

Kako si more rudar nuditi zadosti tečne hrane, če naredi pet delovnih dni po 38 Din, skupaj 190 in odtegljaj 116 Din za bol. blag. itd. in mu ostane celih 84 Din. Ali je rudar sploh še človek pred svetom? Naj bi na to odgovoril kdo izmed tistih, za katere lačen, duševno in fizično strti rudar, globoko pod zemljo, vedno izpostavljen nesreči, gara in trpi, ki ustvarja in kopiči zaklade tistim, ki potem na račun rudarja uživajo v preobilju? Naj bi nam rudarjem odgovorili tisti, ki danes uživajo, kako bi mogel živeti, če sploh kaj razmišljajo o stanju rudarja, če bi imeli take plače, kakor jih ima danes delavstvo. Sedaj je še čas za spravo, kajti želedec kruli in hoče svoje! Kdor je čutil kedaj lakoto, ta že ve kaj je lakota! In ta je tu!

Brezpogojno pa nam rudarjem, najsi bo delno zaposlen ali brezposeln, škodi to, da se ne upošteva to, če delo počiva, naj počiva vse! Tako pa na eni strani pretežna večina delavcev počiva, na drugi strani pa družba prakticira to, da zaposli mnogo delavcev v času ko drugi počivajo,

da napolnijo vse prazno v jami! Ko pa pride čas dela, še za tiste, ki so bili doma, se jih priganja na vse načine! Če se mudi in če so dobave, potem vsi na delo! Naša parola je, vsem dela in jela, kajti v nasprotnem primeru ustvarjamo samo še večjo brezposelnost! — Rudar.

Hudajama. V nedeljo, dne 2. t. m. se je vršil v prostorih Društvene dvorane v Laškem rudarski sestanek, na katerem nam je tov. Diaci poročal o skupščini glavne brat. sklad. in o obnem zboru J. S. Z.

Zadovoljivo je to, da se je sestanka udeležilo precejšnje število članov, kateri so vsi z zanimanjem sledili izvajanjem. Precej živahna je bila tudi debata.

Zalostno pa je dejstvo, da je še mnogo tovarišev, ki se za slične socialne probleme ne brigajo, ter se kot taki ne marajo pokazati na sestankih na drugi strani pa zabavljajo in nergajo čez del. zaupnike, češ, da delajo vsi po svoji volji, ter jim nihče nobene važne zadeve ne pojasni.

Nemogoče je vsa ta velevažna vprašanja obrazlagati vsakemu posamezniku, ker za to so le sestanki in druga slična zborovanja. Zato tovariši udeležujte se sestankov v čimvečjem številu, da se tako pripravimo in usposobimo za delo, katero nas čaka v bodočnosti. — Delavska zavest na plan!

Huda jama. V nedeljo, dne 25. t. m., se je vršil v Čitalniških prostorih pri Sv. Jedrti širši rudarski sestanek. Udeležilo se ga je precejšnje število zavednih rudarjev. S tem so pokazali svoje zanimanje za v današnjih časih tako važna socialna vprašanja. Ker je bil glavni namen sestanka seznaniti člane z novim pravilnikom, potem poročilo o skupščini glav. brat. skladnice in obravnava še raznih drugih lokalno važnih vprašanj, smo povabili tudi nečlane. O vseh zgoraj omenjenih zadevah nam je izčrpno poročal tov. Al. Diaci ter nam tako pokazal jasno sliko našega socialnega zavarovanja. Vsi navzoči so izvajanjem pazljivo

sledili, pri čemer se je razvila tudi živahna debata o nekkih členih novega pravilnika, ki posebno globoko režejo v pravice zavarovanih članov. Želeli bi bilo, da g. minister za šume in rude čim prej uvidi potrebo spremembe že na glavni skupščini iznesenih členov 91, 93, 106, 107, 119, 140 in 154 novega pravilnika ter to, kar je posebno perečega, popravi s kako dopolnilno uredbo. — Na žalost pa se mora konstatirati, da delavstvo vse premalo čuti potrebo delavske zavesti in solidarnosti ter kot tako pač vse premalo obiskuje take važne sestanke, ki se tičejo edino naših delavskih interesov. Več zavednosti, solidarnosti, delavske izobrazbe in znanja, pa bo tudi več delavskih pravic in blagostanja. »Le v slogi je moč!«

Kovinarji

Jesenice. Na pomoč brezposelnim rudarjem! V Trbovljah preživljajo tovariši rudarji težak boj za skromni obstoj življenja. Praznujejo več dni v tednu. Mnogo je stalno brezposelnih. Može in žene stalno prosijo, demonstrirajo ter pošiljajo deputacije v Beograd, toda pomoči ni od nikoder. Beda je nepopisna. Spomnimo se na lanski marec pri nas, ko je tovarna stala samo nekaj časa, kakšno je bilo ponekod gorje. Pokažimo onim, ki so odgovorni za bedno življenje rudarjev pa se sami zabavajo kje s svojimi metresami, da ima delavec več čula do sočloveka in priskočimo z denarnimi prispevki na pomoč vsak po svoji moči. Naravnost dolžni smo, da se oddolžimo za njih požrtvovalnost, ki so jo izkazali do nas lansko leto in so nam od svojega skromnega zaslužka dali podporo.

Nabiralne pole bodo v vseh obratih. Za vsak dinar nam bodo rudarji in njih družine jako hvaležne.

Jesenice. Redukcije in upokojitve. Povsem nepričakovano in nenadoma je v soboto 24. junija dobilo 17 delavcev odpoved, nato pa zopet 13, skupaj 30 delavcev. Tovarna utemeljuje odpoved

Tovariši - delavci!

Rudarji trpe kot še nikoli. Iz temnih rogov je zaoril krik ljudi, ki terjajo dela in kruha, da preživijo sebe in svojo deco. V času, ko ima svet vsega v izobilju, propadajo, trpijo glad in pomanjkanje. Tri dolga leta že vlada to stanje.

Katastrofa v marcu 1932 na Jesenicah se s tem niti z daleka ne da primerjati. Naš rudar, vaje dela in potrpljenja, se je dolgo časa zadovoljeval z obljubami. Danes jim ne veruje več.

Rudarji so žrtev kapitalističnega ustroja sedanje družbe. Oni niso po svoji krivdi zašli v tako težak položaj in so bili njihovi naporis eseskozi, da to stanje preprečijo, toda zaman. Stiska je velika. Zato je dolžnost ostale javnosti, da jih podpre. Posebno pa je to dolžnost vsega delavstva, ki ima še delo in kruh. Že radi nedolžnih otrok je treba, da storimo vse in jim pomagamo.

Zato naprošamo vse naše tovariše in prijatelje, da započnejo nabiralno akcijo za pomoč rudarjem. Vsak dinar se bo hvaležno sprejel. Darila in zbirke pošljite na naslov: Jugoslovanska strokovna zveza v Ljubljani, ček. rač. 12158.

Vsi na delo! Pokažimo, da znamo drugače ceniti življenje naših tovarišev, kakor ga ceni kapitalizem.

vsled pomanjkanja naročil. Poleg teh 30 pa je dobilo enako odpoved več starih delavcev, ki so dopolnili službeno dobo. Te je bratovska skladnica sprejela med upokojence. Pretekli teden je vodstvo potom dnevnikov sporočilo javnosti, da je deloma vzrok redukcijam tudi to, ker tovarna ne more uvoziti novih strojev.

Naj sta oba vzroka redukcij toliko ali toliko utemeljena, pričakujemo, da se bodo odpovedi prizadetim umaknile. Apeliramo na socialni čut merodajnih faktorjev pri KID, naj skušajo najti pot ter dati tem 30 delavcem še nadalje kruha. Kajti v nekaterih obratih se je produkcija enega samega delavca zvišala preko 20 in tudi več odstotkov, plačilno razmerje pa se vsled tega ni spremenilo v zboljšanje delavca, tudi nismo nikjer čitali, da bi se cene produktov sorazmerno znižale — in bi zaradi nadaljnje zaposlitve teh delavcev bila ogrožena aktivna podjetja.

Jesenice. S 1. julijem t. l. je stopil v veljavo novi pravilnik o bolniškem oziroma brezposelnem fondu skupine. Da izostanejo vsa morebitna nespoznaljenja, podčrtavamo danes ponovno, da § 8. točka 3. poslovnika pravi: **Ako je član s svojimi prispevki za več kot dva meseca na zaostanku kljub temu, da plača zaostale prispevke, nima pravice do nikake podpore.** Oni člani, ki so uvaževali naš nasvet in so 12. štev. »Del. Pravice« z dne 23. III. t. l., v kateri smo priobčili celoten poslovnik, hranili, bodo lahko poslovnik pregledali in svoje obveznosti uravnali. V potrebi pa ne bodo imeli nikakih zaprek za izplačilo podpore. Onim članom pa, ki omenjene številke lista niso hranili, naj velja gornje opozorilo in naj svoje morebitne zaostanke na članarini poravnajo. Vsem pa svetujemo, naj se članarina, ako se v pričetku leta ne plača vnaprej, plačuje redno vsaki mesec in sicer tako, da je plačana za prihodnji mesec. Poslovnik se bo strogo izvajal proti vsakomur in bodo izključene kakršne koli izjeme. Zaostankarji, v Vašo lastno korist Vas opozarjamo, da napravite red v svojih dolžnostih in red boste lahko zahtevali v Vaših pravicah.

Viničarji

BORBA ZA PRAVICO

Marko Anton, viničar v Ritoznoj pri Slov. Bistrici, je moral svojega gospodarja tožiti za svoj zaslužek, nagrado itd. Terjatev je znašala 606,50 Din. Že takoj v začetku je imel pri tem ovire na vseh koncih tako, da niti tožiti ne bi mogel in bi bil tako rekoč prisiljen vse izgubiti. Prepogosto moramo čutiti kot bi obstojalo pri nas nekako razredno pravo, ki naj prizadetemu viničarju še vzame, namesto dá, kar je njegova najprimitivnejša pravica, kot je to predvsem pravica do težko prigarane zaslužke, za katerega že itak jamčita pogodba in pa viničarski red. Ker tov. Marko v Slov. Bistrici ni mogel doseči ničesar v svojo korist, se je obrnil po zastopstvo k odvetniku v Maribor. Pri razpravi, pa se je toženi vinogradnik g. Šift postavil na stališče, češ, da Marko ni bil pri njem nikdar viničar, marveč je najemnik. Sodišče si je to stališče tudi osvojilo in zahtevke viničarja zavrnilo. Trenutno je vinogradnik dobil s tem moč in je iz maščevanja vložil tožbo proti viničarju za takojšnjo izpraznitve stanovanja. Tako je naenkrat bil viničar Marko tudi sodnijsko deložiran, ker najemniku se stanovanje more odpovedati vsak čas, nikakor tega ni mogoče storiti viničarju. Ker pa so v tistem Ritoznoj napram viničarjem in delavcem še posebni ljudje med imajočimi in v kraju odločujočimi, je županstvo občine Ritoznj povrhl deložacije še odredilo izgon viničarja iz občine, čeprav zato ni bilo nobenega zakonitega vzroka. Smo mnenja, da se je vse to z viničarjem delalo samo zato, ker je organiziran in ker je bil toliko zaveden, da se krivici molče ni vdal in da je nastopil proti svojemu gospodarju pravno pot. Dotičniki hočejo s tem viničarjem samo pokazati, kaj vse jih čaka, ako ne bodo zadovoljni tako, kakor danes je, če ne bodo opustili strokovne organizacije in svojih pravic po viničarskem redu. Torej najprej iz stanovanja, potem pa še »peršup« iz občine, kot največjega hudodelca, kdor se bo potegoval za svoje delavske in človeške pravice.

Toda vsem tistim, ki se danes vesele dosežene nega silja nad tem nedolžnim in poštenim viničarjem, jamčimo, da bodo kmalu toliko bolj razočarani. Domovinska občina tov. Marka je že storila svojo vlogo na srezko načelstvo, v kateri se zavzema za prizadetega viničarja. Tudi »Strokovna zveza viničarjev« nudi temu svojemu članu vso moralno zaščito. Proti razsodbi srezkega sodišča v Slov. Bistrici je napravil viničarjev pravni zastopnik priziv na okrajno sodišče, katero bo predvsem izreklo odločilno besedo, jeli bil tov. Marko

viničar ali najemnik. Po viničarskem redu je zakonito določen kot viničar vsak tisti, ki obdeluje vinograda najmanj 56 arov, živi v lastnem gospodinjstvu v vinogradnikovi zgradbi, ima strokovno usposobljenost in viničarsko knjižico. V tem primeru pa je tov. Marko obdeloval celo 75 arov gorice in imel je pri gospodarju tudi veljavno viničarsko knjižico, v katero je celo g. Šift lastnoročno vpisal svoje ime in datum, ko ga je sprejel v službo kot viničarja. Najemniki se nikjer ne najemajo v službo z viničarskimi knjižicami. Tega ne poznamo.

Organizirani in neorganizirani viničarji, mi vsi pa moramo vedeti, da v tem zamotanem primeru gre prav za prav za nas vse. Vse to, kar vidimo, da se godi s tov. Markom, moramo solidarno vzeti na znanje in razumeti, da je to naperjeno proti našim zakonitim pravicam proti viničarskemu redu, o katerem so se mnogi soudeleženci te zadeve opolovno izrazili, da ga absolutno ne bodo priznavali, osobito ne za okoliš Slov. Bistrice. Pregnanje tega viničarja ni nič drugega, kakor načrtni boj vinogradnikov proti naši strokovni organizaciji, katera ima v tem kraju svojo skupino. Vinogradniki hočejo z vsemi sredstvi nam dokazati, da samo oni naj imajo pravico do človeka dostojnega življenja, mi viničarji pa imamo pravico do dela, stradanja in uboštva. S prizadetimi tovarišem, kateri se sedaj nahaja v tako obupnem položaju, solidarno sočustvujemo in se zavedamo, da ne trpi samo za sebe, marveč enako tudi za nas vse, ker tu gre za skupno stvar nas vseh. Vključ temu, je vedrega čela in najmanj ne obupava, ker se zaveda, da brez boja ni zmage, da njegova pravica mora priti, da bo dobil svojih Din 606,50 in povrh še vso škodo, ki jo utrpel sedaj s tem, ker je bil predčasno brez zakonitega vzroka odpuščen iz službe. Ker pa si pravice sami s silo ne jemljemo, moramo čakati na razsodbo sodišča, zato je pač treba še časa in potrpljenja. Tovariši! Tako se vztraja in bori! Samo pogum je treba imeti. Kot naš najučinkovitejši protest na vse to, kar se dogaja z našim tovarišem pa bodi, da nalašč prej ne odnehamo, dokler vsi viničarji v Ritoznoj, v okolici Slov. Bistrice in vsepovsod, ne bodo organizirani. Bodimo vsi za enega, eden za vse! Ne pustimo se begati od nikogar, marveč še bolj stisnimo pesti in dvignimo glave ter prisujemo »Ravno zato, ker tako z nami postopate, pa se bomo še bolj organizirali in zahtevali še striktnije izvajanje naših zakonitih pravic in viničarskega reda!« Vsi se ne morejo pregnati ne deložirati niti poslati po »šup« iz občine. To je mogoče le s posameznikom in tam, kjer so redke vrste. Tovariši, samo od nas je odvisno, kakšen bo naš položaj, ker moč je v naših rokah, ako se vsi hočemo tega zavedati.

Papirničarji

Vovče. Kljub temu, da nas kriza precej pritiska in smo materijalno vedno na slabšem, se še ne zavedamo, da to krizo mi sami, s svojo brezbriznostjo, še povečavamo. Kam nas bo ta brezbriznost, ki jo tako lepo gojimo, privedla, bo pokazala bližnja bodočnost. Jasno je že sedaj, da bomo ob prvi ofenzivi podjetnika stali proti njemu kot vojska brez orožja, katero je za nas skupnost, strokovna organizacija.

Pomnimo, da vojske brez generalov ni in tudi generalov brez armade ne prizna nikdo. Tako tudi delavski voditelji brez močno organiziranega delavstva ne pomenijo nič in delavstvo brez voditeljev ne.

Nam papirničarjem je treba, da si to dejstvo postavimo na dnevni red, se strežimo in zbudimo iz spanja ter omote, v katero smo padli. Precej smo udarjeni od krize, vendar še premalo, da bi razumeli resno povabilo na razgovor o naši organizaciji, ki se je vršil na praznik Sv. Petra in Pavla. Tov. Srečko Zumer iz Ljubljane nam je nazorno orisal sedanji težki socialni položaj delavstva, za katerega rešitve išče meščanski družabni red raznih zdravil, ki pa so le zavlačevanje pravične rešitve in sankcioniranje — potrdilo obstoječega nereda, v katerem se nahajamo. Vendar pa se, kljub vsem mogočim reakcijam vladajočega razreda, pravica ne bo dala pokopati in bo enkrat z vso silo nujnosti butnila na dan.

Moramo pa biti prepričani, da nam delavcem ne bo nobeden drug pomagal kot mi sami. Zato se tega dejstva zavedajmo in usmerimo vse svoje sile v idejo skupnosti, ki se je še vsekdar delavstvu bogato obrestovala, da jo je znalo pravilno rabiti in upoštevati.

Zatorej, papirničarji, gradimo svojo strokovno organizacijo na trden temelj z dobrimi, zavednimi borbenimi člani in voditelji ter se ne omejujmo več na razne skoke, ko je sovražnik že v ofenzivi. Pripravljamo se na borbo dokler je mir. Ne ome-

jujmo se tudi nič na razne osebnosti, češ ta pa bo, ampak zavedajmo se, kakršni člani smo, taka je naša organizacija. Če so udje bolni je bolno celo telo. Ozdravimo to naše telo, ker le na ta način je mogoče, da bomo enkrat nekaj pomenili. Kolikor zavednosti in pravega delavskega duha toliko pravice! Ne hlapčujmo na videz vabljeni lupini obstoječega družabnega reda, ki je znotraj gnila in razpada. Zato pa, ne spimo! Zbudimo se in delajmo. — Organiziran papirničar.

Kemični delavci

Moste. Strokovna skupina kemičnega delavstva sporoča vsemu svojemu članstvu, da se bo vršil v soboto 8. julija ob 4 popoldne pri g. Oražmu v Mostah važen strokovni sestanek. Celokupno članstvo vabimo, da se sestanka prav sigurno udeleži. Na sestanek bo prišel tudi zastopnik centrale. — Odbor.

Oblačilno delavstvo

Škofja Loka. Odkar je naša velika delavska družina v tovarni »Šešir« pristopila k strokovni organizaciji, je ta dobila popolnoma drugo obličje. V delavstvu se oživlja zavest skupnosti, solidarnosti in medsebojne ljubezni. Iz prejšnje brezbriznosti, otopelosti in malodušja vstaja sedaj v delavstvu zavest, da bo v skupnosti in bratski medsebojni ljubezni zmoglo kljubovati vsem viharjem, ki rušijo gmotne, socialne in moralne pravice delavstva. Naša organizacija v tovarni »Šešir« šteje že 110 članov in članice, ki so prav vsi trdno odločeni vztrajati in delati za proevit organizacije in zboljšanje svojega položaja. Samo neznanost število delavstva je še, ki se naše velike družine izogiba, ker se ni prodrl iz teme nezavednosti. Želimo, da tudi ti skoraj spoznajo, da spadajo v našo družino in se z nami ramo ob ramo borijo za skupne interese nas vseh. Naša parola je: Kdor ni z nami, je proti nam. Delavci imamo vsi enake težnje, zato moramo imeti tudi vsi enake dolžnosti v borbi za odpravo teh teženj. Pričakujemo, da bomo v kratkem prejeli od oblasti odobrena pravila naše skupine. Ko bomo pravila prejeli, se bo vršil ustanovni občni zbor in bo s tem naša skupina postala pravnoveljna organizacija. Skrbimo, da bomo na ustanovnem občnem zboru mogli ugotoviti, da je celokupno delavstvo »Šeširja« v naši družini, ki naj bo zgled delavstvu ostalih podjetij, nam pa garancija, da se približujemo zboljšanju svojega položaja. Naj bo naša organizacija v ponos nam samim, našemu podjetju in našemu mestu!

Domžale. Strokovna skupina oblačilnih delavcev vabi vse člane na sestanek, dne 9. julija ob pol 2. uri popoldne v mali dvorani v Grobljah. V nadalje se bodo vršili redni mesečni sestanki vsako prvo nedeljo v mesecu. Odbor vabi vse članstvo, da te sestanke redno poseja, ker le tako bomo mogli učiti spoznavati vsa delavska vprašanja.

Elektrotehnični delavci

Žirovnica. Že dalj časa je večje število delavstva pri Kranjskih deželnih elektrarnah brez dela. Redukcije so se izvršile v znamenju krize in pomanjkanju paročil, kakor tudi pomanjkanja za potrebne kredite. Temu je težko ugovarjati. Toda z druge strani pa imajo zaposlenega kontrolorja, ki ne vemo, kaj pri KDE prav za prav vrši. Naša »Delavska Pravica« je glede tega že pisala in izjavila, da so slični gospodje nepotrebni in naj se to, kar se plača temu kontrolorju, da rajši zasluži delavstvu. S tem bi imele KDE brezdvoma večje koristi. Ta gospod pa je začel tudi delavstvo preganjati. Vsled tega smo mi energično posegli v zadevo in zahtevali od strani banske uprave, da naj se vsa zadeva preišče. Delavstvo se je namreč sumničilo in se mu očitale razne tatvine in nerednosti.

Kako pa gleda na to vprašanje časopis »Pobeda«, ki je glasilo jugoslovanskih nacionalistov, v svoji notici od 28. junija 1933, je izredno zanimivo in ga zato v celoti ponatisnemo. Ker je to, kakor že omenjeno, glasilo jugoslovanskih nacionalistov, in se je tudi ta gospod vedno izdajal za velikega domoljuba in so ga kot takega slikali tudi drugi, je zelo zanimivo, kako gledajo oni to zadevo. Dopis slove:

Žirovnica. Svoječasno je prejel odgovorni urednik pismo od odvetnika, v katerem se zahteva popravek naše notice, ki je razgalila delovanje g. Rudolfa Konjedica, kontrolora pri KDE, v katerem pismu se sicer grozi s tožbo.

Res je, da ste v Podbrezjah pri pregledovanju skladišča pri mizi zaspali. Da Vam je takrat, ko ste bili od delavcev vrženi na cesto, padla iz žepa steklenica, je potrjeno z verodostojnimi pričami.

Kar ste pa govorili pred g. Pokornom, uradni-

kom KDE in g. Paulinom, žel. uradnikom, o tem pa prihodnjič.

Vse zgoraj navedeno je bilo izpovedano pred sodiščem in so priče vedno pripravljene pod prisego potrditi!

Sedaj pa še o Vaših zaslugah za dobrobit in ugled KDE: Odpust 26 delavcev, ki so še danes brez dela. Obrekovanje delavcev, uradnikov in »frkle«. Nazivali ste našo elektrarno KDE z besedo Krade E. — Zahtevali ste celo, da naj se vse monterje zapre, skladišča pa zapečati. S tem ste škodovali na ugledu podjetju, uradništvu in delavstvu, ker je izgledalo da KDE zaposluje same tatove, tako da je bilo nameščenec sram stopiti na cesto. Po vseh gostilnah se je govorilo o ponedelkih in nerodnostih pri vodstvu in nameščenih KDE. Koliko je bilo resnice na tem, je razvidno iz rezultata preiskovalne komisije, ki je nasprotno Vašim trditvam našla vse v redu t. j. o kakšnih poverbah ne duha ne sluha. Koliko je nam znano, niste Vi nobenega takega slučaja odkrili. Da sta pa bila dva delavca radi nepoštenih dejanj odpuščena, pa ni Vaša zasluga, ker je bila ta zadeva že pred Vašim prihodom v KDE preiskana. Elektrarni ste obesili na vrat preiskovalno komisijo, ki je stala lepe tisočake. Sami stanele podjetje devdeset jurjev, katere bi lahko KDE prihranile, pa bi vseeno nameščenci niti škatlence žveplenk ne premaknili. Za ta denar bi bilo lahko lepo število domačega delavstva zaposleno.

Ad informandum g. Konjedic: Naš afront proti Vaši osebi je protest narodno zavednega in kraljevskemu domu vdanega delavstva, ki je vedno pripravljeno za kralja in komovino žrtvovati svojo kri. Svetujemo Vam, da poberete šila in kopita ter jo mahnete iz »zapufane« Jugoslavije v Italijo, kamor ob vsaki priliki potujete.

Hvaležni Vam bomo, ako nas tožite, ker bi radi vedeli zakaj se Vas ni sodilo po zakonu o zaščiti države! — 26 prizadetih.

Za nas je to samo dokaz, da smo ravnali pravilno, naj si bo to potem že iz gospodarskih ali nacionalnih vidikov.

Nameščenci

Po novem obrtnem zakonu so delodajalci primorani sklepati z nameščenci ob priliki sprejema v službo pismeno »delovno pogodbo«. Take pogodbe, kakor tudi stare pogodbe iz časa, preden je vstopil obrtni zakon v veljavo, pa morajo biti taksirane in sicer na področju Slovenije po pristojbinskem

zakonu iz leta 1850. Kdor bi se izognil plačilu te takse, je kaznovan s trikratno višino takse. Ministrstvo financ bo vse te pogodbe revidiralo. — Občni zbor Trgovskega bolniškega in podpornega društva, ki je bil sklican za 30. junija 1933., je preložen na nedoločen čas. — S prisilno priključitvijo nemških krščanskih nameščenskih organizacij Hitlerjevi fronti je zelo prizadeta nameščenska krščanska strokovna internacionala, katere predsednik je eden voditeljev nemških nameščenecv Haberman. Internacionala je opustila tiskano strokovno revijo in izdaja le še ciklistirana poročila. Napovedani letošnji kongres internacionala se bo kljub temu vršil. — Ure za stranke, ozir. člane je določila naša SZPTNJ za v petek od 7. do 8. ure zvečer, ponedeljek od pol 8. ure naprej pa je določen za seje odbora in eventualne sestanke zveze in sekcij (oboje v društvenem prostoru JSZ!). V tem času je članstvu na razpolago tudi nameščen-

Doma in po svetu

Uredba o obrtnih sodiščih, ki naj se izda na podlagi novega obrtnega zakona, bo v najkrajšem času izšla. Ta sodišča bodo osnovana pri upravnih oblastvih prve stopnje. Njihova naloga bo razsojati spore med delodajalci in delojemalci.

Nova politična grupacija. Snuje se radikalno-socialna stranka, katere pravila so se v odobritev že predložila. Pravila, ki so prav za prav zelo radikalen program, je vložil pravoslavni duhovnik Janić.

V Sarajevu so socialisti pred kratkim imeli sestanek in se posvetovali o ustanovitvi jug. socialistične stranke. Sestanek je sklical Božo Jakšić, tajnik Delavske zbornice. Tudi tu je prevladovalo mnenje, naj se stranka ustanovi.

Mala zveza se je končno le odločila in sklenila z Rusijo pakt o nenapadanju. Trdi se, da bodo vse države Male zveze priznale Rusijo. Pogajanja za MZ vodi romunski zunanji minister Titulescu, za Rusijo pa Litvinov. Zaslugo pri tem ima seveda Italija, ki

Čitaj „BESEDO“!

sko strokovno časopisje. — Med marksisti vre. Od marksistov pogosto čujemo fraze o potrebi enotnega nastopa ročnih in duševnih delavcev. Vse pa kaže, da ima marksistična nameščenska gospoda za vse to prav malo smisla. Eden voditeljev Saveza privatnih nameštenika je namreč napisal v neki reviji članek, v katerem se zavzema za posebne zbornice za nameščence, ki naj se izločijo iz delavskih zbornic. Takoj za tem so socialistični nameščenci tudi že osnovali odbor za ustanovitev nameščenske zbornice v katerem je tudi tajnik omenjene organizacije. Če bo šlo tako naprej, bomo kmalu dobili tudi Mednarodni urad za delo za nameščence... Da, da, besede in dejanja...

vedno šari in straši z raznimi pakti, kateri bi naj vzeli slovanskim državam še to malo samostojnosti, ki jo imajo. Poleg tega pa se tudi Francija nič kaj ne ogreva za načrte MZ in gleda, da se Italiji preveč ne zameri.

Hitler hoče imeti samo eno državno stranko. To bodo seveda tvorili čistokrvni narodni socialisti. Centrum, ki je mislil, da si bo s tem, ako se podredi, ohranil življenje, se je zelo zmotil. Tudi ta, tako močna politična tvorba nemških katoličanov, bo morala izginiti. Hitler ne pusti niti tega, da bi se poslanci centroma popolnoma prelili v narodno-socialistični pokret. Vsi do zadnjega morajo izginiti iz parlamenta, kakor tudi vse politične in katoliške organizacije. Za glasovanje, s katerim je centrum omogočil spremembo posameznih členov weimarske ustave, žanje prav barbarsko nehvaležnost.

Rusija bo v Ameriki naročila velike količine letal, strojev in lokomotiv. Smatrajo, da pomenijo ta naročila začetek rednih diplomatskih odnošajev Amerike z Rusijo.

Upton Sinclair:

DOLARJI

roman

Staremu Warrennerju so včasih odpovedale oči, zato mu je moral Jed brati pisma na glas in bila so zelo poučna. Jed je zvedel imena raznih angleških plemičev in kakšni so in imena njihovih gradov in kaj je v njih, slike in bojne oprave v katerih tiče ljudje ali pa tudi ne. Pisala je, da se človek na angleške naslove najbrž ne sme preveč zanešiti, ampak mora jih skrbno preiskati, zakaj včasih se skrivajo pod naslovom čisto navadni pivovarji, izdelovalci konserv in trgovci z železnino, sploh ljudje, ki jih nahajamo tudi v Mountain Cityju; torej kakšen pomen in smisel naj ima, da človek prepluje morje in prevozi prostrano celino, da vidi kaj takega. So trgovci z diamanti iz južne Afrike, ki so začeli s tem, da so nevpisane kamne tihotapili čez meje; zdaj so si pa kupili naslov — zraven pa otresajo jezike nad stricem Paulom, ki si je kupil sedež v senatu! Pri tem odstavku se je začel Warrenner smejati in je velel Jedu, naj iz oddelka arhiva pod naslovom »Senat R. S. U. pododdelek korupcija« poišče članek, ki pojasnjuje razlike v tem vprašanju med Anglijo in Ameriko — v Ameriki je prepovedano kupiti si stolček v senatu, v Angliji pa je to stara, častljiva šega.

Potem Deauville in zabavna igra najvišjega evropskega plemstva po imenu in po denarju, ki se daje v značilnih oblekah fotografirati za ilustrirane nedeljske priloge vsega sveta. Večidel teh stvari ne more pripovedovati dedu, je pisala sramežljiva Claudija; danes dopoldne pa se je sprehajala z očarljivim Contejem de Pistache (ali tako nekako); najprej je poskusil izvleči iz nje, kako bogata je

prav za prav njena rodbina in koliko bi plačala za takega moža, kakor je on. Potem ji je na obali pokazal prejšnjo ljubico svojega brata in še neko drugo, krasno šminkano damo, ki je nekoč izsiljevala denar od njenega očeta in še neko tretjo, ki je slavna igralka in trenutno vzdržuje nekoga senegambijskega kneza. Prejšnji večer pa je ona, Claudia, ušla iz hotela in je v neki igralnici priigrala več stotisoč frankov, slabo je le to, da frank tako naglo pada. Kar je sinoči dobila, že danes ni nič vredno.

Potem Pariz: Champs-Élysées lepe stavbe in veliki trgi — zakaj ne bi takega mogli imeti tudi v Ameriki? In Louvre, ogledovala je vrata Madon, dokler ji ni zamrgolelo pred očmi, ampak tisti bedasti turisti z malimi rdečimi Baedekerji so kar naprej brez utrujenja divjali od navdušenosti. In veliki slavalok z grobom »Neznanega vojaka« — in nešteti tisoči znanih vojakov, ki beračijo po cestah ali prodajajo vžigalice! In šoferji v taksijih, ki dajejo človeku svinčene franke in se začno prepirati, če jih nočeš vzeti! In trgovine z roparskimi trgovci in s pol tucata raznih vrst cen, najnižja je za Francoze, naslednja za Italijane in Špance, potem za Angleže in — koncem koncev zadnja, višja kakor vse prejšnje skupaj, za vsakogar kdor po govoru ali po zunanosti vzbuja misel, da bi utegnil biti Amerikanec! Mama se je že naučila mešetariti z njimi; hodi v najboljše trgovine, vsako stvar najprej pomeni in si da vse razkazati in tako dalje, potem ponudi samo pol cene. In vse osobje lomi z rokami in skoraj umira od strahu, mama pa gre na cesto, puste jo in potem pridrve na cesto in sprejmejo njeno ceno. Večina Amerikancev pa nima za kaj takega poguma in plačuje, kolikor kdo zahteva; tako francoski narod dobiva nazaj denar za vojne dolgove — ki jih Ameriki sploh ni plačal in jih tudi nikdar ne bo, je pisala modra Claudia.

Čitaj in nabiraj nove naročnike
za »DELAVSKO PRAVICO«!

Občni zbor strokovnega odbora kovinarjev

V nedeljo dne 2. julija 1933 se je vršil v Žirovnici III. občni zbor strokovnega odbora kovinarjev JSZ. Zbor je bil po delegatih posameznih skupin polnočestvilno zastopan. Prvič se je tega zbora udeležila po svojem zastopniku tudi strokovna skupina električnih uslužbencev v Žirovnici. Tudi skupina Tržič je poslala na zbor svojega delegata-kovinarja. Strokovni odbor rudarjev je zastopal tov. Lešnik. Zboru je prisostvoval iz Sušaka tov. Pelozí, ki se mudi te dni v naših krajih in proučuje naš strokovni pokret.

Zbor, ki je trajal polne štiri ure, je vodil tov. predsednik Pukšič. Uvodoma je prav prišrčno pozdravil vse navzoče tovariše posebno tovariša iz Sušaka, zastopnika strok. odbora rudarjev in tov. Dacerja iz Tržiča. Med drugim je sporočil, da je pred kratkim preminul v Duisburgu v Nemčiji predsednik naše kovinarske internacionale tov. Wieber. Vse njegovo delo je bilo posvečeno samo delavcem kovinarjem. Z vzklikom: »Slava mu!« so bile uvodne formalnosti izvršene.

Nato so posamezni zastopniki pozdravili v imenu svojih skupin in želeli občnemu zboru čim več uspehov.

Prešlo se je takoj na dnevni red, ki je bil precej obširen. Poročila ožjega odbora so bila kratka, pa zato zelo zanimiva. Še bolj pa so bila važna in poučna poročila posameznih delegatov o položaju in stanju skupin. Iz teh se je zrealila skrb za bodočnost in videlo vse dnevne težave, ki so sicer ostali javnosti in čestokrat tudi članom samim neznane, s katerimi se morajo boriti tovariši, ki stojijo v prvih vrstah našega delavskega pokreta.

Da se oriše tudi zunanji položaj te stroke, je podal tov. predsednik zelo izčrpno po-

ročilo o stanju in zaposlenosti v kovinski industriji. Ker je rudarsko zavarovanje velike in izredne važnosti tudi za kovinarje, posebno sedaj, ko se iščejo na vse mogoče načine pota in sredstva za sanacijo, je tovariš tajnik podal zelo izčrpen referat o stanju članstva in zavarovanja samega. Oba referata bomo radi aktualnosti ponatisnili. Ker bi zbor trajal predolgo, ako bi se vršila na vsako poročilo debata, je bil sklep, da se debatira pri zadnji točki dnevnega reda.

Pri volitvah so ostali v ožjem odboru vsi stari tovariši. V odbor se je pritegnilo še zastopnika strokovne skupine uslužbencev elektrarne v Žirovnici in zastopnika skupine iz Tržiča. Tako se je odbor izpopolnil in bo mogel še bolj uspešno delati na izboljšanju organizacije, kakor splošnega položaja kovinarjev. Kongres kovinarjev, ki ga je zamislil ožji odbor, da naj bi se vršil prihodnje leto, je zbor soglasno potrdil in osvojil predlog z naročilom, da vse potrebno pripravi ožji strokovni odbor. Po teh pripravah pa naj se skliče širša seja, ki bo izpopolnila še razne eventualne nedostatke.

Pri predlogih se je razvila živahna debata in se je stavilo več zelo važnih predlogov, ki so se vsi osvojili.

Ob koncu je pozval tovariš predsednik vse tovariše, naj gredo pridno na delo, da bo tako delo kovinarjev tudi v bodoče za vzor vsem ostalim panogam.

-n-

Delavska mladina poroča

Zagorje. Prihodnjo soboto sestanek mladinskega odseka odpade, vršil se bode pa potem naslednjo soboto! Sestanek odpade radi predpriprav, našemu novomašniku g. Rudiju Meeilovsku.

Plače v kovinski industriji

Čestokrat čujemo trditev, da je naše delavstvo, posebno v železni industriji, dobro plačano. Ako pa te plače gledamo in primerjamo s plačami prav istega delavstva drugih držav, vidimo, da so plače našega delavstva skrajno nizke. Razlike med posameznimi državami so naravnost ogromne. Jugoslavija je v tem pogledu na zadnjem mestu. Pri tem moramo pripomniti, da so plače, ki jih bomo navajali, vzete vse za delavca enake starosti in kateri vršijo popolnoma enako delo.

Statistični podatki so zbrani za več kategorij. Ker bi pa vse kategorije bilo preobširno navajati, se bomo omejili samo na prvo in zadnjo, to je kvalificiranega delavca (strojnega ključavničarja) in pomožnega delavca. Da bo poročilo čimbolj točno in popolno, so plače preračunane na vrednost ameriškega dolarja. Tako je znašala urna plača kvalificiranega in pomožnega delavca (podatki za pomožnega delavca so v oklepaju), izražena v stotinkah dolarja, v juliju leta 1932: v Belgiji 16.0 (10.1), Nemčiji 27.8 (14.5), Franciji 28.0 (19.0), Holandski 29.6 (22.4), Jugoslaviji 12.0 (9.1), Luksemburgu 17.3 (15.0), Avstriji 18.7 (12.6), Poljski 13.9 (8.4), Švici 24.2 (21.3), Madjarski 14.0 (8.7). Tedaj naš kvalificirani delavec za osemurno delo zasluži 96 centov dolarja, to je približno en dolar. Ko zasluži njegov tovariš na Holandskem za prav isto delo 236.8 centov dolarja, to je 2 dolarja 36 centov, ali dva in pol krat več. Za ostale države pride sorazmerno manj. Prilično isti zaslužek kot naše ima delavstvo na Ogrskem in Poljskem. Iz teh podatkov lahko vsak sam izračuna razliko našega zaslužka in drugih delavcev v dinarjih.

Sedaj bi pa kdo utegnil trditi, da so zaslužki delavstva v drugih državah višji vsled

Potem še eno pismo; v nekaj dneh se bodo odpeljale domov, imajo že listke za »Ruritania«. Mama je nakupila vse polno najlepših reči, obleke in nakitja za vso rodbino; carinske pristojbine da jih bodo ugonobile. Mama je našla dvojen niz najlepših biserov, najkrasnejšo ovratnico, kar so jih ljudje kdaj poznali: govore, da so jo vtihotapili iz Rusije in da je nekoč bila last neke velike kneginje. Seveda ni mogoče tega natančno vedeti, a v Evropi se kaj takega pogosto zgodi. Ceno so plačali v dolarjih, ker drug denar sploh nič ne velja. Mama je poklicala strokovnjaka iz Londona, ki je bisere ocenil in potem zahteval, naj jih medtem, ko so se pogajali za ceno, spravi v neki ameriški banki. Vse to pa je bilo zelo naporno, a zdaj so že na varnem, všile so jih v mamino nogavično podvezo.

Jed je premalo poznal razmere velikega sveta, da bi razumel, kaj prav za prav pomeni zadnja opomba. Izvedel pa je nekaj dni pozneje, ko je ugodno naključje hotelo, da je prišla k bolniški postelji svojega očeta mrs. Lou Eddy-stone, druga Warrenerjeva hči, ki je potovala v Kalifornijo, da bi tam obiskala prijatelje in videla neke znamenite tekme. Warrener je vzel pismo svoje vnukinje, mrs. Lou ga je prebrala na glas in na svoj odkriti in brezbrizni način njegovo vsebino. Jeda slučajno ni bilo v tej sobi, ampak je bral v prednji sobi in vrata med obema prostoroma so bila zaprta. Mrs. Lou ni vedela, kako daleč sega njen grmeči glas, morda pa ji je bilo tudi vseeno — kdo naj bi to vedel?

Jed si ni upal prisluškovati skozi ključavnico, zakaj lahko bi bil kdo prišel s hodnika v prednjo sobo in bi ga dobil. A primaknil je stol tako blizu vrat, da je bilo komaj, komaj še primerno. Potem se je delal, kakor da bere, v resnici pa je držal roko pri ušesu in napeto prisluškoval.

»Emily jih namcrava najbrž spraviti sem kakor ponavadi, ne da bi jih prijavila na carini... Saj vem, da vsi tako

delajo, a vsi o tem ne govorijo... Nekega dne jih bodo zasčili... država... ponujajo nagrade... v oglasih iščejo tiste, ki so ovadili... zveza za varstvo draguljarjev... napisi na vseh parnikih... oblasti bogato nagrade... pet in dvajset odstotkov ugotovljene vsote... vedno vohunijo posli... kriminalni uradniki, ki hlastajo za vsemi čenčami... imena ne povedo... spomni se, kako so zasčili mrs. Jimmie Clyde...«

Jed Rusher je v svoji nepotrpežljivosti in razočaranem častihlepu sličil divjemu lovcu, ki je petelina in pero pri puški tako zelo izpilil, da se sproži na najrahljši pritisk. Nikdar se ne bo dal več preslepiti, prehiteti! Nikdar več zamuditi prilike, ki se mu bo ponujala. Zdaj torej, ko je iz sosednje sobe še vedno grmel glas mrs. Lou, je vstal, prijel svoj stol in ga postavil k oknu prav daleč od vrat. Šel je počasi po hodniku in dalje po stopnicah v knjižnico. Warrener je omenil nekaj knjig, ki bi jih bil rad imel, in zdaj je bil prav pravšni hip, da jih poišče — da ne bi Jeda mogli nikdar dolžiti, da je poslušal ta razgovor!

Spet vročično razburjenje, spet nov pravljčni sen! A zdaj se ne spotikaj Jed, zdaj pokaži, da si mož tudi v takem težavnem položaju! Bodi nagel, temeljit, zaveden — bodi velik mož! Vzem si dovolj časa, da boš ugotovil, kaj hočeš — in potem stori!

Pet in dvajset odstotkov ugotovljene vsote! Jed ni niti slutil, kake kazni je država določila za poskus tihotapstva, a če naj bi se jih tihotapeci ustrašili, so morale biti že precej visoke. Najmanj so morale biti višje, kakor carina na uvožene stvari. In biseri so najbrž vredni kupa denarja! Ker Jed ni imel niti pojma o velikem svetu in je še vedno visel na svojih robatih kmetiških pojmi, je domneval, da bo biserna ogrlica, ki je bila nekdanj last te ali one ruske velike kneginje, vredna kakih pet do deset tisoč dolarjev.

Nabiraj novih članov za Jugoslovansko
strokovno zvezo
Zavedaj se: kolikor moči, toliko pravice!

tega, ker so tam življenjske potrebe mnogo dražje. Toda to ni tako. Indeksne številke, s katerimi merimo in primerjamo draginjo posameznih držav, nam pokažejo, da razlika tu ni tako velika kot na pr. pri plačah. Indeksne številke, ki so tu navedene, so prav tako vzete v juliju leta 1932. Tako je znašala indeksna številka za Holandsko 140,9, ko je naša istočasno bila 137,3, razlika je tedaj samo za 3,6%, kar je napram razliki plač naravnost malenkost. V Nemčiji je še ceneje. Saj znaša indeksna številka komaj 121,4 in je tedaj ceneje napram Jugoslaviji za celih 15,9%. Zasluzek nemškega kovinarja pa je še enkrat večji od našega. Prilicno ista draginja kot pri

nas je na Poljskem, kjer znaša indeks 160, in na Ogrskem 147,6. Najceneje pa je v Avstriji, saj znaša njena indeksna številka komaj 108.

Iz teh ugotovitev je razvidno, da v pogledu draginje med posameznimi državami ni velikih razlik, pač pa so te razlike zelo velike pri plačah. Iz tega sledi, da si je delavstvo, ki se zaveda vrednosti svojega dela, tudi znalo izvojevati plače, ki v resnici odgovarjajo življenjskim prilikam delavstva. Države z manj razvito industrijo so tedaj še zelo daleč in bo treba še velikih borb, da se bodo vsaj približno izenačile z onimi, kjer danes delavec že prejema tak zasluzek, ki mu gre po vrednosti njegovega dela. —n—

Položaj delavstva železne industrije

Pri opazovanju in presojanju delavskih razmer je najvažnejše, ugotoviti kakšna je zaposlitev. Ali je v upadanju ali v naraščanju. Ali je zaposlitev normalna, ali se dela s skrajšanim delovnim časom in dopusti. To nam najbolj točno predočijo podatki glavne bratovske skladnice za leto 1932. in Okrožnega urada v njihovih statističnih poročilih. Pri tem moramo ugotoviti, da se v letu 1932 število zaposlenega delavstva posebno v težki železni industriji ni bistveno izpremenilo.

Brat. skladnice:	1931	1932		
Jesenice	2130	2106	—	24
Ravne	273	253	—	20
Celje	324	278	—	46
Štore	231	228	—	3
Ljubljana	94	193	—	+99
Skupaj	3052	3058	—	93 +99
O. U. Z. D.	8367	6331	—2036	—25%

Pri OUZD imamo komaj 19 obratov z nad 50 delavci, 30 obratov z nad 20 delavci, vseh obratov v kovinski industriji pa je 1370, kar znaša povprečno zaposlitev na en obrat 5 delavcev. Iz tega sledi, da moramo šteti med industrijske delavce od gornjega zneska 2000 delavcev, vsi ostali pa so zaposleni v mali obrti.

Pri Bratovskih skladnicah ni izpadlo niti 100 delavcev, pač pa je beležiti na račun Ljubljane še porast za 99 delavcev. Bolj neugoden položaj je pri kovinski industriji zavarovancev pri OUZD. Padec delavcev vsled redukcij je

naravnost ogromen, saj znaša 25%, ali eno četrtno vsega delavstva te stroke.

Težje je ugotoviti, ali gre ta padec na rovaš industrije ali obrti. Ze prej smo omenili, da gre približno 2000 delavcev na industrijo in ostalo na obrti. Zato je gotovo, da bo brezposelnost predvsem šla na račun male obrti, ki vsled zastoja gradbene industrije počiva.

Iz teh ugotovitev sledi, da v težki železni industriji v tem poslovnem letu ni bilo večjih redukcij. Seveda pa s tem ni rečeno, da je bilo delavstvo težke železne industrije stalno zaposleno, saj je znano, da so posamezni obrati na Jesenicah, kakor tudi drugod, delali s skrajšanim delovnim časom in se je delavstvo pošiljalo tudi na dopuste.

Tudi v pogledu plač od lanskega leta ni prav velikih sprememb. V težki železni industriji so se znižale le akordne postavke, ki so pa za delavstvo še bolj občutne nego znižanje plač. Pri znižanju akordnih postavk mora delavec, ako hoče doseči prejšnjo plačo, povečati produkcijo, kar je zvezano z dvojnimi naporom. Tedaj za delavstvo fizično in materielno dvakratna izguba. Koliko je delavstvo izgubilo na zaslužku vsled skrajšanja delovnega časa in dopustov je težko preceniti. Tedaj številke, ki ugotavljajo, da ni bilo stalnih sprememb, še niso dokaz, da je tu vse v redu. V obrti so plače šle precej navzdol in sicer vsled tega, ker ni dela in je vsled brezposelnosti prevelika ponudba delovnih moči. (Konec prih.)

To in ono

Trbovlje. Delavski evharistični kongres se bo pri nas vršil od 20.—23. julija. Delavstvo je potrebno prenove duha po načelih Kristusa, da uravnava življenje po evharistiji, ki je utrdba in podlaga bratskega življenja.

K tej slovesnosti vabljeni vsi, da čujete Resnico in pravico, katere se oprimate v teh težkih časih. Spored kongresa bomo objavili prihodnjič.

Trbovlje. Kolportažni odbor Stokovne skupine rudarjev išče kolporterja za »Delavsko Pravico« proti primerni proviziji. Reflektanti naj se zgledajo v tajništvu Loke 253. Nudi se zasluzek posebno kakemu upokojenec, ali brezposelnemu.

Hudajama. V nedeljo popoldan 2. julija smo na pokopališču v Laškem pokopali Zidanška Jakoba, rudarja, ki je bil v zadnjem času upokojen. Zapuščena žena in pet nepreskrbljenih otrok. N. p. v miru.

Preska—Medvode. Izredno slavlje je imelo naše delavstvo preteklo nedeljo. Sprejelo je slovesno došlega novomašnika tukajšnjega domačina gospoda Antona Duhovnika.

Redek in zato tembolj imeniten je za naše delavstvo ta dogodek, ker je gospod novomašnik iz delavskih vrst, sin tukajšnjega upokojenega železničarskega progovnega delavca Mihe Duhovnika iz Medvod, vrlega krščanske soc. delavca.

Gospod novomašnik se je že v preteklih svojih letih kot študent in pozneje kot bogoslovec zelo zanimal za našo delavsko organizacijo ter simpatiziral z našim krščansko socialističnim pokretom. Zato smo uverjeni, da bo tudi njegovo bodoče delovanje v vinogradu sv. katoliške cerkve posvečeno posebno v blagor onemu stanu, iz katerega izhaja.

Družina železniškega delavca Mihe Duhovnika iz katere član je gospod novomašnik, je številna in vzorna krščanska delavska družina, zato tej družini k tako izredni časti in sreči tem potom iskreno čestitamo.

Zagorje. Tukajšnje gasilsko društvo, je praznovalo v nedeljo, dne 2. julija 25-letnico obstoja! Na predvečer so položili vence na grobove ustanovnih članov, cerkveni pevci so pa zapeli tri žalostinke!

V nedeljo zjutraj je bil sprejem na postaji in v Toplicah, nato skupen pohod k sveti maši. Ob tej lepi gasilski slavnosti, je imel temu primerno krasen govor č. g. župnik, svetnik Sitar. Po sveti maši je bilo zborovanje. Vso slovesnost so povzdignile domača rudniška in Litijska gasilna godba!

Popoldne se je vršila tombola, nato prosta zabava!

Zagorje. Šport: Med tukajšnjim klubom S. K. Zagorje in Slogo se je odigrala nogometna tekma na igrišču S. K. Zagorje. Tekma je bila napeta in in je končala neodločeno 1 : 1. Sodil je dobro g. Ratenaer!

Za smeh in hratek čas

Neki srednjeveški turški poslanik v Benetkah, ki je tam preživel karneval, kakor tudi mrtvo tišino pepelnice srede, je pisal domov: »V gotovem letnem času kristjani navadno znore, čez nekaj časa jim duhovni nasipajo sivega pepela na glavo — in to kristjane ozdravi.« *

V Ribnici so pri kopanju vodnjaka našli ogromne kosti, brčkone še iz predpotopnih časov. Kostni ni bilo mogoče spraviti v nobeno vrečo. Tedaj so se domislili, razbili kosti na drobne kosce in jih lepo zložili v vreče. *

Skopuh je potoval s svojim sinom po Afriki. Nekega dne ju je napadel tiger, se vrgel na starega očeta in ga odnesel. Sin se ni obotavljal, pač pa je pomeril, da bi zveril prevrtal kožuh. Skopuh pa mu je zakričal: »Nikar ne streljaj! Napraviš luknjo v kožo in nihče ti potem nič ne da zanj.« *

Član malteškega reda se je hvalil pred cesarjem Leopoldom II.: »Imam trojno zaobljubo; obljubo siromaštva, nedolžnosti in pokornosti.« Kolikor vem, je odvrnil cesar, »imate i četrt, namreč obljubo, da ne izpolnjujete nobene prvih treh obljub.«

Mestna hranilnica ljubljanska

v Ljubljani, Prešernova ulica št. 3, s podružnico na Miklošičevi cesti št. 13 je največja regulativna hranilnica v Jugoslaviji.

Ima vlog nad 430,000 000.— Din, rezervnih zakladov pa nad 10 milijonov dinarjev.

Za pupilne naložbe pa sodni depozitni oddelek, za varčevanje mladine izdaja domače hranilnike, za pošiljanje po pošti pa svoje položnice. Za vse vloge jamči mestna občina z vsem svojim premoženjem in davčno močjo.

Hranilnica kupuje in prodaja tudi devize in valute najkulantneje. Ta posel opravlja v svoji podružnici na Miklošičevi cesti. Telefon centrale št. 2016 in 2616, podružnice št. 2367, poštni čekovni račun centrale št. 10533, podružne ce št. 16138.

Uradne ure za stranke so od 8. do 12. ure.

NAROČI BESEDO!

Vaše zadovoljstvo - naš uspeh.

Za časa velike vročine so naše prodajalnice preskrbljene z lahko in udobno obutvijo in sicer po taki ceni, da si vsakdo lahko nabavi več parov.

Najboljše jamstvo, da boste zadovoljni, je — naša dolgoletna izkušnja, — naše strokovno znanje, — naše veliko število odjemalcev, — naši dobri in ceneni čevlji.

PRIDITE IN PREPRICAJTE SE!

DECI:

19.-

Vrsta 4431-00

V toplih dnevih je potreben lahek čevlji. Ta je izdelan iz platna z gumijastim podplatom — tako da se na nogi niti ne občuti. V njem se nosi lufov vložek, ki stane Din 4.—

25.-

Vrsta 4462-05

Poleti za vsako priliko te bele platnene čevljičke s sponko in gumijastim podplatom. Vel. 27—34 Din 35.—

19.-

Vrsta 4561-29

Za sport. Idealen in na cenejši čevlji za vse vrste sporta, za turizmo in razne igre. — Vel. 27—34 Din 25.—

35.-

Vrsta 2942-00

Sandale s crep-gumijastim podplatom, praktične, trajne in zelo udobne. Velikost 27—34 Din 45.—, 35—38 Din 59.—

69.-

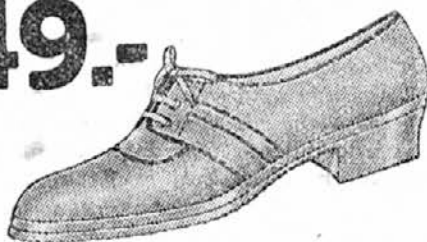

Vrsta 5642-36

Otroški čevljiček iz boksa s sponko, okusno okrašen. Praktičen za vsakdanjo nošnjo kot tudi za praznike.

ŽENAM:

49.-

Vrsta 2925-07

Platneni čevlji na zadrgo z elast. črnim gumijastim podplatom in istotako peto. Za počitnice.

49.-

Vrsta 3335-10

Udoben ženski platnen čevlji z gumijastim podplatom in nizko peto. Praktičen za vsakdanje nošenje

69.-

Vrsta 9815-43

Eleganten, lahek platnen pempš-čevljiček v kombinaciji z rjavim usnjem ali pa z lakom. Za krasne sončne dneve.

89.-

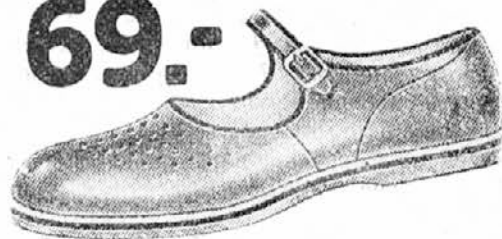

Vrsta 2945-11

Za vsak dan te čevlje iz boksa, črne ali rjave. Isti iz laka za nedeljo in praznik za Din 99.—

MOŽEM:

69.-

Vrsta 2947-00

Sandale s crep-gumi podplatom ne žulijo ne noge ne žepa. Zelo so lahke, zračne in udobne. Ženske Din 59.—

79.-

Vrsta 1137-27

Eleganten moški polčevlji za poletje v kombinaciji platna s črnim in rjavim usnjem. Krasna izpopolnitev poletne garderobe vsakega gospoda.

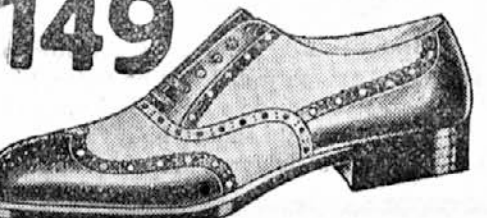
89.-

Vrsta 2927-41

Zračne in lahke sandale s chrom-podplatom. Za tople dneve neobhodno potrebne.

149

Vrsta 1937-26

Elegantni moški polčevlji, okusno perforirani. Kombinacija semiša z usnjem. Za izprehode in družbo.

VELIKA IZBIRA V VSEH MODNIH BARVAH IN DESENIH.

Otroške nogavice:

Dolge bombažaste
Din 8.—, 10.—, 12.—
Kratke iz sukanca
Din 7.—, 9.—
Dokolenke
Din 10.—, 12.—

Ženske nogavice:

Svilene Breda
Din 29.—
Svilene „ 19.—
la. flor „ 19.—
Bombaž. Amerika
Din 15.—
Bomb. normal D 9.—
Kratke z suk. D 10.—

Ranta